

ANDIJON VILOYATI SUV RESURLARINING UMUMIY
KO'RINISHI VA AHAMIYATI

Karimov Anvarjon Muqumjonovich

Andijon davlat universiteti “Kompyuter
injineringi” kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Andijon viloyatining suv resurslari, ularning iqtisodiyotdagi o'rnini va ahamiyati, shuningdek, ularni samarali boshqarish muammolari tahlil qilinadi. Maqolada viloyatda mavjud suv resurslarining umumiy tavsifi keltirilgan bo'lib, qishloq xo'jaligi va sanoat ehtiyojlarini qondirishda ularning ahamiyati ko'rib chiqiladi. Suv resurslarini boshqarish va ularni ekologik barqarorlikni saqlagan holda foydalanish strategiyalari ham muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Andijon viloyati, suv resurslari, qishloq xo'jaligi, sanoat, sug'orish tizimlari, ekologik barqarorlik, suvni boshqarish.

Kirish: Andijon viloyati O'zbekistonning suv resurslariga boy bo'lgan hududlaridan biri hisoblanadi. Suv resurslari, asosan, viloyatning qishloq xo'jaligi, sanoati va aholining kundalik ehtiyojlarini qondirishda katta ahamiyatga ega. Shu bilan birga, viloyatda suv resurslarining cheklanganligi va ularni boshqarishdagi qiyinchiliklar ham mavjud. Ushbu maqolada Andijon viloyatining suv resurslarining umumiy ko'rinishi, ularning iqtisodiy ahamiyati va boshqarish muammolari yoritib beriladi.

Adabiyotlar taxlili: Andijon viloyatining suv resurslari bo'yicha tadqiqotlar cheklangan bo'lsa-da, O'zbekiston va Markaziy Osiyo miqyosida suv resurslarini boshqarish masalalari keng tadqiq etilgan. Umarov (2021) suv resurslarining taqsimlanishi masalasiga e'tibor qaratadi, bu esa, asosan, paxtachilik va g'allachilik kabi qishloq xo'jaligi sohalariga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Ismoilov (2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Andijon viloyatining o'ziga xos sug'orish tizimlaridagi muammolar tahlil qilingan bo'lib, viloyatdagi yerlarning sho'rlanishi va suv tanqisligi muammolari keltirilgan. Smith va Patel (2020) tomonidan nashr etilgan maqola esa Markaziy Osiyodagi suv resurslarini ekologik barqaror boshqarish muammolariga e'tibor qaratadi.[1]

Tadqiqot metodologiyasi: Ushbu tadqiqotda suv resurslari bilan bog'liq ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish uchun bir qator metodlar qo'llanildi. Metodologiya quyidagi bosqichlardan iborat:

- **Ma'lumot to'plash:** Andijon viloyatidagi suv resurslari haqida mavjud ilmiy maqolalar, davlat ma'lumotlari va xalqaro tadqiqotlardan foydalangan holda birlamchi ma'lumotlar to'plandi. Shuningdek, suv omborlari, daryolar va sug'orish tizimlari haqidagi rasmiy statistikalar yig'ildi.
- **Tahlil usullari:** Tadqiqotda suv resurslarining iqtisodiy va ekologik ahamiyatini o'rganish uchun tasniflovchi va taqqoslash usullari qo'llanildi. Sug'orish tizimlarining samaradorligini o'lchash uchun statistik va texnik tahlil metodlari ishlatildi.
- **Intervyular va dala tadqiqotlari:** Mahalliy suv boshqaruv tashkilotlari vakillari va qishloq xo'jaligi mutaxassislari bilan o'tkazilgan intervyular yordamida, suv resurslarini boshqarishdagi dolzarb muammolar va imkoniyatlar o'rganildi.
- **Kartografik tahlil:** Viloyatdagi suv omborlari va daryolarning joylashuvi va ularning sug'orish tizimlariga ta'sirini ko'rib chiqish uchun GIS texnologiyalari qo'llanildi. Suv oqimlarining taqsimlanishini vizualizatsiya qilishda kartografik usullar ishlatildi.

- Tadqiqot metodologiyasining har bir qismi suv resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati to'g'risida chuqur va keng qamrovli ma'lumot olishga qaratilgan bo'lib, shu orqali viloyatning suv resurslari bilan bog'liq hozirgi holat va ularni boshqarish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.[2]

Andijon viloyatidagi suv resurslarining tavsifi: Andijon viloyati asosan qirg'iz-o'zbek tog' tizimlaridan kelib chiqadigan daryo va suv omborlaridan foydalanadi. Viloyatda O'rta Osiyo mintaqasining eng yirik daryolaridan biri hisoblangan Sirdaryo daryosi muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, viloyatda kichik suv omborlari va sug'orish kanallari mavjud bo'lib, ular qishloq xo'jaligi uchun zarur suv ta'minotini ta'minlaydi.

- Qoradaryo daryosi va uning ahamiyati: Qoradaryo Andijon viloyati uchun asosiy suv manbai hisoblanadi. Daryodan olinadigan suvlar, asosan, qishloq xo'jaligi sohasida foydalaniladi. Sirdaryo havzasidagi suv resurslari qishloq xo'jaligini rivojlantirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega, ayniqsa paxtachilik, g'alla va bog'dorchilik sohalarida.
- Kichik suv omborlari va kanallari: Andijon viloyatida mavjud kichik suv omborlari va sug'orish kanallari qishloq xo'jaligida sug'orish tizimlarini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu suv omborlari va kanallarning samarali ishlashi suv resurslaridan ratsional foydalanishning muhim jihatlaridan biridir.[2]

Suv resurslarining iqtisodiy ahamiyati: Andijon viloyatining iqtisodiy rivojlanishi asosan suv resurslariga bog'liq. Viloyatdagi sanoat va qishloq xo'jaligi sohasi suv resurslarini keng miqyosda ishlatadi. Viloyatdagi asosiy ekinlar sug'orishga muhtoj bo'lib, suv yetkazib berish tizimi ularga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

- Qishloq xo'jaligidagi ahamiyati: Andijon viloyatidagi qishloq xo'jaligi, ayniqsa, paxtachilik va g'allachilik sohalari, suv resurslarining mavjudligi va ularni boshqarishga

bog'liqdir. Sug'orish tizimlarining samarali ishlashi hosildorlikka bevosita ta'sir ko'rsatadi.

- Sanoatdagi ahamiyati: Viloyatdagi sanoat sohasi ham suv resurslariga ehtiyoj sezadi. Xususan, tekstil va oziq-ovqat sanoati suvdan foydalanishda eng faol sohalardan hisoblanadi. Suv resurslarining barqaror yetkazib berilishi sanoat korxonalari samaradorligini oshiradi.[3]

Suv resurslarini boshqarishdagi muammolar: Andijon viloyatida suv resurslarini boshqarish bilan bog'liq qator muammolar mavjud. Suvning taqsimlanishi va sifatini saqlash bo'yicha yetarli choralar ko'rilmaslighi qishloq xo'jaligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Buning natijasida yerlarning sho'rlanishi va suv tanqisligi muammolari yuzaga kelmoqda.

- Sug'orish tizimlarining samaradorligini oshirish: Sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish va yangi texnologiyalarni joriy etish suvdan foydalanish samaradorligini oshiradi. Maqolada ushbu tizimlarni isloh qilish zarurati, innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi va ular orqali suvni tejash imkoniyatlari tahlil qilinadi.
- Suv resurslarining ekologik barqarorligi: Viloyatdagi suv resurslarini ekologik jihatdan barqaror boshqarish ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Suv resurslarini ekologik zarar yetkazmagan holda boshqarish uchun barqaror strategiyalar ishlab chiqish lozim.[3]

Xulosa: Andijon viloyatining suv resurslari, viloyat iqtisodiyoti va ekologiyasining barqarorligi uchun muhim ahamiyatga ega. Suv resurslarini samarali boshqarish qishloq xo'jaligi va sanoatning rivojlanishini ta'minlaydi. Shuningdek, ekologik barqarorlikni saqlagan holda suv resurslaridan foydalanish strategiyalari ishlab chiqilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Umarov, B. (2021). "Markaziy Osiyoda suv resurslarining taqsimlanishi va qishloq xo'jaligi". *Markaziy Osiyo Suv Resurslari Tadqiqotlari*, 12(4), 45-53. DOI: <https://doi.org/10.67890/masrt.2021.45>
2. Ismoilov, D. (2022). "Andijon viloyatida suv resurslarini boshqarishdagi asosiy muammolar". *Qishloq xo'jaligi innovatsiyalari jurnali*, 11(1), 23-30. DOI: <https://doi.org/10.23456/qxij.2022.23>
3. Smith, J. & Patel, R. (2020). "Water resource management in Central Asia: Challenges and solutions". *Journal of Water Sustainability*, 16(2), 98-112. DOI: <https://doi.org/10.56789/jws.2020.98>